

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

BLANC O NEGRE

L'educació com a joc d'antinòmies: contradiccions, oposats i contraris

Antinòmies: dualitats, polaritats, antítesis, jocs de contraris. L'educació és un joc de contraris, oposats i contradiccions, o sigui, estabilitat i canvis que desestabilitzen. Les posicions eclèctiques, intermèdies, són les més estables, però aquest posicionament depèn de cada persona. Fem una llista perquè hi reflexioneu i us hi posicioneu. L'educació com a:

Permissivitat	Coacció-restricció-intransigència
Herència	Medi
Possibilitat	Dificultat
Tasca d'informar	Tasca de formar
Heteroeeducació	Autoeducació
Espontaneïtat	Reflexió
Determinada per l'educador	Només amb el suport de l'educador
Propòsit manipulador	Acció alliberadora
Tecnologia	Art
Autoritat	Llibertat
Objectiva	Subjectiva
Absoluta	Relativa
Activitat intel·lectual	Activitat espiritual
Interessos individuals	Interessos col·lectius i socials
Futur	Present
Deure	Dret
Competició	Cooperació
Intel·ligència innata	Intel·ligència adquirida
Ànima	Cos
Esperit	Matèria
Qualitat	Quantitat
Casualitat	Causalitat
Sentiment	Raó
Llibertat	Determinisme
Existència	Essència
Servilisme/sotmetre	Dignitat
Desvergonyiment	Modèstia/timidesa

A més a més, des d'un punt de vista social, hi ha un seguit d'aspectes que també comporten dualitats que encara dificulten més el propi acte educatiu:¹

Savi versus especialista.
Cosmos versus caos.
Singularitat versus homogeneïtat.
Arrels versus desarrelament.

Comunitat versus solipisme.
Recolliment versus entreteniment.
Utopia versus nihilisme.

I si concretem encara més el propi acte educatiu tenim:

D'allò local i allò universal.
D'allò individual i allò col·lectiu.
D'allò general a allò concret.
D'allò global a allò particular.
D'allò simple a allò complex.
D'allò pràctic a allò teòric.
D'allò cru a allò cuit (en el sentit antropològic de la metàfora).

L'ésser humà constitueix una tibatant entre eros i àgape, entre plaer i bé, entre passió i raó, entre individu i col·lectivitat, entre desig i deure, entre *ego cogitans* i *ego transcendentalis*, entre *a-mésos* -rauxa- i *mésos* -seny-, entre *otium* i *negotium*, entre llibertat zoològica i llibertat espiritual. L'ésser humà és violència i eròtica per aconseguir el millor. Suprimir un dels dos pols d'aquesta tensió primària, equival a guillotinar l'ésser humà. Al marge d'aquesta esquizofrènia, o agonia fonamental, tan sols es troben bèsties o déus.² Curiosament, si us h fixeu, en els contes populars, sempre surten els parells oposats: bé-mal, coratge-covardia, por-seguretat.³ Encara que hi ha qui creu que la dicotomia de l'educació, entesa com a acte educatiu o com a acte recreatiu, no hauria d'existir.⁴ Amb tot, és curiosa l'antinòmia que es dona entre la curiositat pròpia de la infància per tot el que ens envolta i el desinterès que es té per moltes activitats que es fan a l'escola.

Octubre 2021.

¹ Francesc Torralba, *Pedagogía del sentido*, Madrid: PPC, 1997: 166-174.

² Octavi Fullat, *Educació: Violència i eròtica*, Barcelona: Edicions 62, 1986: 88.

³ Kieran Egan, *Fantasia e imaginación: su poder en la enseñanza*, Madrid: MEC/Morata, 1984: 42.

⁴ Violeta Hemsy de Gainza, *Puentes hacia la comunicación musical I*, Buenos Aires: Lumen, 1995: 48.